

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ВТОРИ ЕТАП ОТ РИМ СОФИЯ:
МУЗЕЙ НА XX ВЕК И ЗАЛИ ЗА КУЛТУРНИ СЪБИТИЯ

От проф. д-р, д.ист.н Иля Прокопов – экс. директор на Национален исторически музей
София и на Регионален исторически музей Кюстендил

Уважаема доц. д-р Ханджийска,
Скъпи колеги,

Пиша ви от позицията на своя личен опит при решаването на два тежки проблема много сходни с този, пред който сте изправени сега вие – местоположението и материалната база на два големи български музея. Абстрахирам се от медийния шум, злободневната бъркотия и скритите зад това интереси. Изразявам мнение, за което съм сигурен, че ще допринесе за вземане на правилното решение, ако бъде зачетено.

Налице са няколко важни въпроси по темата свързани с нерешени проблеми, които се повтарят периодично през последните десетилетия: Хаотичност и неориентираност на обществената позиция към статуса и устойчивото развитие на културните институции у нас; Вземане на решения по важни проблеми след оказан обществен натиск от фактори без отношение към конкретните случаи и не носещи никаква отговорност за действията си; Елиминиране на експертността при вземане на решения за сметка на популизъм и кампанийност.

В случая са налице няколко проблема вплетени в едно.

Първи проблем: **Разделянето!** Дали държава, страна, общност или семейство е разделено – резултатът е само и единствено негативен. Резултатите са трагедии, драми и упадък. Особено опасно е, когато става дума за разделяне на жив организъм, какъвто е музейната институция призвана да пази културната традиция и памет. Понастоящем все още са разделени както сградата, така и редица важни функции. Голяма част от дейностите и специалистите са разпръснати из помощни помещения. Не става дума за обекти из столицата оформени като тематични експозиции, а за същинската сложна музейна дейност. Разкъсани са жизнено важни връзки;

Втори проблем: **Статусът** на институция от ранга на столичен музей? В развитите страни столичните музеи имат значение и статут на национални институции. След десетилетия на оцеляване едва отскоро столичният музей стартира в своя сграда. Макар и половинчато, решението за това подсказва огромните възможности в сърцето на столицата да работи могъща, ефективна културна и научна институция;

Трети проблем: **Дезинформация** и контрадезинформация. От години срещу българската национална кауза тече неспираща деструктивна намеса от външни сили. Голяма част от гражданите са объркани и изгубили представа за приоритетите на нашата все повече намаляваща общност. Смесването на несъвместими проблеми и търсене на невъзможни общи решения е един от методите на дезинформацията и саботажа. Убеден съм, че зад някои лични интереси около съдбата на столичния музей стоят зловредни за нас чужди стратегически интереси. Най-голямата опасност за враговете на българската идентичност са мощните и ефективни културни и научни институции. Такъв бастион на националната идентичност и българската държавност от първостепенно значение е Регионалният исторически музей на българската столица София.

Констатации:

- На базата на фактите до момента е ясно, че сградата на банята е завършила своя цикъл на битуване още през 1986 г. и не са предприети действия за нейното възстановяване. Натрупаният опит в света показва, че подобни знакови сгради с качества на културни паметници преминават успешно в друга функция свързана с обществената културна памет;
- През 1998 г МК съгласува решението на СО за адаптацията в музей със съпътстващи функции с използване на минерална вода. В периода 2004 – 2014 г действията на държава и община вървят в една посока и на 17 септември 2015 е открита експозицията в нова музейна среда. Има положителна реализация;
- Няма движение, инвестиция и реализация в дейността на спа център или друг вариант с използване на минерална вода. Не е желателно (недопустимо е) безценни културни ценности да са в непосредствена близост до агресивни химически агенти каквато е минералната вода;
- Не са решени изцяло проблемите на РИМ София, за да бъде пълноценен културен и научен институт отворен за обществена дейност.

Безспорно е, че най-доброто решение за един водещ музей е да бъде проектиран и изпълнен наново. Но в случая с РИМ София решението е взето преди 2 десетилетия, а реализацията е налична. Предвид местоположението определено може да се каже, че решението е било правилно, с мисъл и отговорност за бъдещето. Районът в който е сградата има наслоена хилядолетна традиция на държавност и изконни национални и европейски ценности и те именно трябва да доминират. Обликът на европейска столица следва да бъде категорично подчертан точно на това място!

Следвайки подобен начин на действие бяха решени проблемите на Националния исторически музей и няколко регионални музеи.

По отношение на националната идея компромиси не може да има. Казусът със сградата на бившата баня и Регионалния исторически музей София не е само столичен. Той е част от неотложния проблем за оцеляване и укрепване на националната идентичност.

Решение:

- Да се използва положителния опит на европейските страни в адаптацията на бани и бански комплекси в музейни институции и експозиции;
- Да се разделят проблемите „спа“ и „културно наследство“ и всеки един да бъде решен по компетентност в рамките на столицата;
- Да се прекрати състоянието на разделяне на сградата на вече успешно действащ музеен институт;
- Да се предпази от разрушаване и щети неусвоената част от сградата;
- Да се легитимира европейската и национална културна традиция чрез пълноценна и ефективна музейна институция като се довърши успешно започнатото и се реализира втория етап на Регионален исторически музей София.

08.12.2018 г
София

Искрено ваш: Иля Прокопов